

kladny, které z převážné části pojišťují i osoby podrobené zákonu o penzijním pojištění soukromých zaměstnanců (zapsané pojišťovny pomocné § 29). Proto podléhá ustanovení § 175 uvedeného zákona i vymáhající nemocenská pojišťovna a může tedy vymáhati pojistné příspěvky jen na základě platebního výměru. Listina, kterou vymáhající věřitelka předložila, není však takovým výměrem. Jest nadepsána »výkaz nedoplatků«, uvádí sice jméno povinného a také kolik a zač dluží na pojistném, ale neobsahuje příkaz, jímž se ukládá povinnému zaplacení do určité doby. Proto nemá rázu platebního výměru, který se doručuje povinnému a v němž se mu ukládá placení do určité doby. Nelze tedy na základě listiny, kterou vymáhající věřitelka předložila, povolit soudní exekuci ve smyslu § 175 zákona čís. 221/24.

Čís. 9407.

Nelze vyhověti návrhu, by byl prvopis stanov akciové společnosti, zařazený do knihy příloh obchodního rejstříku, z knihy příloh vyňat, společnosti vrácen a do knihy příloh byl zařazen dodatně předložený ověřený opis stanov.

(Rozh. ze dne 23. listopadu 1929, R I 913/29.)

Rejstříkový soud zamítl návrh firmy J., akciová společnost, by prvopis stanov, zařazený pod čís. 96/25 do knihy příloh, byl odtamtud vyjmut, firmě vrácen a do knihy příloh by na útraty navrhovatelčiny byl dodatně zařazen s návrhem předložený ověřený opis stanov. Důvody: Podle ustanovení § 10 nař. min. sprav. ze dne 9. března 1863, čís. 27 ř. zák. o obchodním rejstříku, mají býti smlouvy společenské (stanovy) a listiny schvalovací v úplném opisu neb v otisku, do knihy příloh shromažďovány podle doby, kdy došly, vkládány a běžným číslem označeny a, jakmile se nashromáždí těchto příloh přiměřený počet, musí býti svazek opatřen pevnou vazbou. Obsah knihy příloh jest doplňující součástí rejstříku pro firmy společenské, pokud se týče rejstříku odd. B. a podle názoru rejstříkového soudu by mohlo nastati otřesení důvěry v knihu příloh, kdyby měla býti kniha ta nyní rozebírána a po žádané výměně znovu svazována, třeba snad na útraty navrhovatelčiny. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil, poukávav k důvodům prvního soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, neshledav podmíněk § 16 nesp. říz.

Čís. 9408.

Jsou říšskoněmecké uhelné syndikáty místy nadanými vrchnostenskou pravomocí, zejména ve směru zákazu dodávek do určitých oblastí?

I podle říšskoněmeckého práva odpovídá dlužník za nemožnost plnění, kterou zavínil, a jest prost závazku k náhradě škody jen při nezaviněné nemožnosti plnění.

Odepření dodávek říšskoněmeckým uhelným syndikátem bylo by nahodilým znemožněním dodávky jen, kdyby byl syndikát odpíral dodávky do dodacího obvodu právem.

Pokud zákaz, třebas oprávněného místa, dodati do určitého obvodu, lze považovati za náhodu, za niž dodatel neodpovídá.

(Rozh. ze dne 23. listopadu 1929, Rv I 201/29.)

Žalobce domáhal se na žalované firmě náhrady škody z nesplnění smlouvy o dodání rurského koksu. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Žalobce domáhá se náhrady škody z nesplnění smlouvy o dodání 1500 tun rurského koksu. Žalovaná popírá povinnost k náhradě škody, tvrdíc v podstatě, že podle dodacích podmínek nebyla povinna dodati proto, že dohodou Westfalského uhelného syndikátu a Dolnoslezského uhelného syndikátu bylo zakázáno, dodávati rurský koks do částí Čech, a to do stanic na trati Střekov-Kladsko a na sever odtud. Zastává názor, že dohoda je nařízením místa nadaného vrchnostenskou pravomocí ve smyslu § 7 podmínek. Dále tvrdí, že jí bylo znemožněno dodání náhodou, protože rurský syndikát, od něhož si mohla jediné opatřiti koks, dodávky do žalobcova obvodu odpíral, a že tu jde tedy o nemožnost dodávky podle § 279 něm. obč. zák., za niž neručí. Žalobce naproti tomu hájí v podstatě názor, že nejde o případ § 7 dodacích podmínek, protože zmíněná dohoda syndikátů není nařízením místa nadaného vrchnostenskou pravomocí, že syndikáty takovými místy nejsou, že nejde o určitou věc (species), nýbrž o druhové zboží, takže prý nahodilá nemožnost žalovanou vůbec neomlouvá. Stojí při tom na stanovisku, že nejde o znemožnění nahodilé, nýbrž o zavinění proto, že žalovaná mohla dodati koks do dne 30. srpna 1926, kdy teprve zmíněná dohoda byla pojata do syndikátních dodacích podmínek, a že si žalovaná mohla i pro pozdější dodávky zajistiti koks včasnou objednávkou. Odvolací soud přiklonil se k názoru žalované, že říšskoněmecké uhelné syndikáty jsou místy nadanými vrchnostenskou mocí a že jejich dohoda o rozdělení dodávkových obvodů znamená nařízení ve smyslu § 7 dodacích podmínek. Podpůrně má odvolací soud i za to, že onou dohodou nastala i nemožnost plnění podle § 1447 obč. zák., která osvobodila žalovanou od splnění dodávky. Jest tedy uvážiti, 1. zda dodací závazek žalované jest vyloučen ustanovením § 7 dodacích podmínek, jenž zní, že dodací sliby žalované »mají se považovati za neučiněné, aniž objednatel může vznést nárok na náhradu, kdyby směřovaly proti nařízení, jež bylo vydáno některou vrchností nebo některým místem nadaným vrchnostenským oprávněním«, — po případě 2. zda nastala dodatečná nahodilá nemož-

nost plnění. K 1. Nižší soudy zastávají stanovisko, že říšskoněmecké uhelné syndikáty jsou podle německého zákonodárství místy nadanými veřejnou pravomocí a že jejich dohoda o rozdělení obvodu je nařízením ve smyslu § 7 dodacích podmínek. Vyvozují to ze znaleckého posudku a z dopisu německého uhelného říšského komisaře. Dovolatel právem vytýká jako vadu řízení, že nebylo od ministerstva spravedlnosti vyžádáno sdělení právních předpisů říšskoněmeckých, týkajících se sporné věci. Ani ze znaleckého posudku ani z dopisu říšského uhelného komisaře nelze zjistiti doslov předpisů o říšskoněmeckém uhelném hospodářství a o pravomoci syndikátů. Výklad těchto předpisů pro posouzení otázky, zda některé uhelné syndikáty jsou oprávněnými vrchnostenskými místy a zda se jejich pravomoc vztahuje právě na zákaz dodávek do určitých obvodů, zejména cizí země, přísluší soudu. Není to věcí znaleckého posudku, který se má vyjádřiti jenom o odborně technických otázkách, nikoli však o otázkách právních. Podobně také neváže soud úsudek říšského německého uhelného komisaře o právním rázu syndikátů. Říšskoněmecký komisař sám vyslovuje jen v tom směru právní názor, že syndikáty jsou veřejnoprávními svazy, ale nevyslovuje názor, že do jejich pravomoci spadá i zákaz dodávek do určitých oblastí, a zda podle toho právě jejich pouhé dohody o dodávkových oblastech mají již samy ráz nařízení místa nadaného vrchnostenskou pravomocí. Říšskoněmecký uhelný komisař dovolává se k uhájení prvního názoru nauky, o níž sám praví, že není jednotná, zejména komentáře Dr. Isaye k říšskému německému zákonu o uhelném hospodářství. Již proto nižší soudy neměly se spolehnouti na dopis říšskoněmeckého uhelného komisaře a měly samy odpověděti k otázce o oprávnění syndikátů podle zákonných předpisů německého práva, jichž doslov si měly opatřiti. K tomu nutkal i doslov samého posudku znalce Z-a. Z tohoto nelze totiž vyvozovati, že znalec pokládá syndikáty za místa nadaná vrchnostenskou pravomocí, pokud jde o zakazy dodávek do určitých oblastí. Znalec uvádí, že orgány uhelného hospodářství mají trojí členění: 1. Výrobci jsou sdružení podle míst dolů do syndikátů. Ty vznikají podle zákonného donucení soukromoprávní smlouvou. 2. Syndikáty sdružují se v říšský uhelný svaz, jenž jest právnickou osobou práva soukromého jako akciová společnost. 3. Výrobci, obchodníci a spotřebitelé tvoří svými zástupci říšskou uhelnou radu. Stanovy syndikátů potřebují schválení říšské uhelné rady a syndikáty vedou uhelné hospodářství pokud se týče odbytu, jejich úkolem jest zcizení, ale nejsou volné ve stanovení cen. Říšský uhelný svaz dohlíží na syndikáty a může omeziti odbyt jich co do množství a oblastí. Podle znalce posudku nespadá tedy do pravomoci syndikátů omezení oblastní, nýbrž spadá do pravomoci svazu. Říšská uhelná rada řídí palivové hospodářství i dovoz a vývoz za vrchního dozoru říše a má právo odstraniti nehospodářskou soutěž syndikátů. Odstranění nehospodářské soutěže by podle toho, děje-li se rozdělením oblastí, mohlo patřiti do příslušnosti říšské uhelné rady. Posléze zmiňuje se znalecký posudek o náhradě škody, když bylo opatřením říšské uhelné rady, říšského uhelného svazu a syndikátů podle zákona o hospodaření uhlím nějaké trva-

jící právo porušeno. Znalec soudí, že poškozený má právo na přiměřenou náhradu, na příklad odběratel ve velkém, když syndikát podle nařízení říšské uhelné rady a říšského uhelného svazu nemůže splnit smlouvu o dodávce do určité oblasti. Podle obsahu posudku vzniká tedy i pochybnost, zda předpisy o uhelném hospodářství a o vyloučení dodávek do určitých oblastí a po případě zastavení dodávek do takových oblastí lze považovati za nahodilou nemožnost plnění, která pravidelně vylučuje náhradu, a to i podle § 279 něm. obč. zák. i při druhovém zboží, není-li vůbec dosažitelné. Proto ani dopisy uhelného komisaře říšsko-německého, ani posudek znalce nemohou býti spolehlivým základem pro řešení otázky, zda říšskoněmecké uhelné syndikáty jsou místy nadanými vrchnostenskou pravomocí, zejména co do zákazu dodávek do určitých oblastí, a zda pouhá jejich dohoda znamená již nařízení, jež má na mysli § 7 dodacích podmínek. Řízení je tedy kusé proto, že nebylo vyžádáno od ministerstva spravedlnosti sdělení předpisů německého práva o uhelném hospodářství, platných v tomto směru.

Odvolací soud založil svůj nárok podpůrně i na tom, že dohoda syndikátu znamená nahodilou nemožnost splnění smlouvu, O tom bylo by ovšem uvažovati teprv, kdyby žalovanou nesprošťoval dodávky již doslov podmínek (§ 7). Podle § 279 něm. obč. zák. odpovídá dlužník za osobní nemožnost plnění (Unvermögen), je-li dlužné plnění určeno jen podle druhu, pokud jest jinak možné plnění druhu, i když viny nemá. Jinak dlužník jest prost závazku podle § 275 něm. obč. zák., pokud se splnění stalo po vzniku závazku nemožným okolnostmi, za něž neodpovídá. Tomu rovná se i osobní znemožnění (Unvermögen). Podle § 276 něm. obč. zák. odpovídá dlužník za úmysl a za nedbalost. Nedbale jedná, kdo opomene péči v obchodě obvyklou. Podle § 280 něm. obč. zák. má dlužník nahraditi škodu z nesplnění následkem okolnosti, za niž odpovídá. V podstatě nejsou zásady zdejšího práva odlišné. Za nahodilou nemožnost plnění dlužník ovšem neodpovídá, ale nahodilá nemožnost nesmí býti zaviněna (§ 1311 obč. zák.). Nápotomní nahodilá, tedy jen nezaviněná nemožnost ruší jakýkoliv závazek podle § 1447 obč. zák. Není proto třeba rozebírati otázku, podle kterého z obou práv jest případ řešiti, protože podle obojího práva odpovídá dlužník za nemožnost, kterou zavinil, a jest prost závazku k náhradě škody jenom při nemožnosti nezaviněné. Bylo by tedy uvážiti v tomto směru, zda dohoda Dolno-slezského a Rýnsko-westfálského syndikátu o rozdělení dodávkových obvodů a) znamená vůbec nemožnost plnění, je-li totiž okolností, která znemožnila po smlouvě splnění žalované, a b) zda žalovaná za tuto nemožnost odpovídá, zda ji zavinila. Vůbec, ani osobně, nebylo by ovšem žalované plnění nemožné, kdyby byla mohla svému dodacímu závazku dostát tím, že by byla dodala v Německu. Žalobce stojí sice na stanovisku, že místem plnění podle podmínek jest důl v Německu a že proto tu není nemožnosti plnění vůbec. Ale přehlíží, že žalovaná převzala povinnost vypraviti zboží do Československa na příjemce udané žalobcem a měla opatřiti i vývozní listy. To bylo podstatnou částí smlouvy, ježto žalobce chtěl podle obsahu korespondence opatřiti žalované odbyty rur-

ského koksu v Československu ve svém obchodním obvodu. Pokud tedy žalobce trval na výpravě objednaného zboží do Čech a nežádal jen dodání koksu v Německu na dolech bez takové výpravy, bylo by žalované znemožněno bývalo dodání, tedy i splnění, kdyby jí bylo nemožno vypraviti koks do Čech, poněvadž to právě bylo podstatnou částí smlouvy. Jinak by tomu ovšem bylo, kdyby býval žalobce žádal dodání v Německu na dole a upustil od zařízení výpravy do zakázaného obvodu. To se však nestalo. Odepření dodávek syndikátem bylo by lze pokládati za nahodilé znemožnění dodávky jen, kdyby byly syndikáty odpíraly dodávky do žalobcova obvodu právem, takže žalovaná nemohla vynutiti dodávku. Nebyly-li však syndikáty oprávněny odpírati dodávku a nebyly příslušným místem, které mohlo něco takového zařídit a nebylo-li jejich opatření ani příslušným místem schváleno, nebylo by po případě ani takové nemožnosti plnění. Nižší soudy o tom však neuvažovaly a nezjistily potřebný skutkový podklad pro právní úsudek v těchto směrech, ač vyličené úvahy k tomu nutkaly. Proto je řízení v nižších stolicích po případě kusé podle §§ 496 čís. 3 a 513 c. ř. s. Pro posouzení otázky nemožnosti plnění bylo by třeba zjistiti právní předpisy o tom, kdo byl oprávněn vydávati zákazy vývozu koksu ruského do žalobcova obvodu, zda byl zákaz vydán oprávněným místem a kdy se tak stalo a zda podle toho bylo žalované znemožněno vypraviti žalobci všechny objednané vagony nebo jen jejich část. Další otázkou ovšem by bylo, zda takový zákaz, třeba oprávněného místa, lze považovati za náhodu, za niž žalovaná neodpovídá. Podle § 307 něm. obč. zák. odpovídá dlužník za škodu, zná-li nebo musí-li znáti nemožnost plnění při ujednání smlouvy, směřující k plnění nemožnému. Podle § 308 něm. obč. zák. nevadí platnosti smlouvy nemožnost odstranitelná, ujednána-li smlouva pro případ možnosti. Totéž platí podle § 309 něm. obč. zák., odporuje-li smlouva zákonnému zakazu. Tytéž zásady lze vyvoditi i pro tuzemské právo z § 1311, 1447 a 878 obč. zák. Je-li správné dovolatelovo tvrzení v odvolání, že podle § 108 prováděcích nařízení k uhelnému zákonu německému mohla se žalovaná domáhati náhrady za to, že jí bylo pro zákaz dodávek do určité oblasti odepřeno splnění smlouvy se žalobcem, bylo by uvážiti, zda zákon o uhelném hospodářství a prováděcí nařízení k němu zamýšlely, by takové zákazy byly považovány za nahodilé znemožnění smlouvy, za něž smluvník neodpovídá, či za nemožnost zaviněnou. Bylo by sotva spravedlivé, by se žalovaná mohla domoci náhrady za to, že sama nesplnila smlouvu, ale nemusela náhradu poskytnouti žalobci. Žalovaná neodpovídala by ovšem za zákaz dodávek do zmíněných českých obvodů, kdyby se byla včasnou objednávkou prodaného množství koksu kryla a bylo jí odepřeno buď splnění smlouvy neb aspoň její uzavření právě pro zákaz oprávněného místa. Nekryla-li se žalovaná a nepokusila-li se ani o to, zajistiti si potřebné množství koksu, který potřebovala pro žalobce, bylo by otázkou, zda neodpovídá za to, že nemůže dodati. Dovolatel i v tom směru vytýká právem, že zavinění či nezavinění nemožnosti plnění nebylo dostatečně zjištěno. Bude proto po případě na nižších soudech, by dále zjistily nejen právní předpisy

o uhelném hospodářství v Německu a, pokud podle nich lze považovati zákaz dodávky do určité oblasti za nahodilou nemožnost plnění, nýbrž i okolnosti odůvodňující, že za nemožnost tu žalovaná neodpovídá, zejména zda nastaly takové skutečnosti, které omlouvají žalovanou, že se včas nekryla. Posléze bude po případě zjistiti a uvážiti, zda znemožnění plnění nastalo již před 30. srpnem 1926 a zda žalovaná mohla aspoň vagony do té doby objednané žalobci dodati a zda brání žalobnímu nároku dodací podmínky syndikátu.

Čís. 9409.

Společenstva podle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

K zápisu výmazu likvidační firmy společenstva není třeba svolení berní správy ve smyslu § 8 zákona ze dne 17. února 1920, čís. 134 ř. zák.

Fuse společenstva jest zvláštním způsobem jeho zrušení usnesením společenstva. Má-li společenstvo splynouti s jiným, jest se předem usnésti na jeho zrušení a na likvidaci.

Společenstvo, vstoupivší do likvidace, nemůže se již usnášeti na odvolání zrušení a likvidace společenstva.

(Rozh. ze dne 28. listopadu 1929, R I 647/29.)

Rejstříkový soud povolil výmaz společenstva z rejstříku a zamítl žádost členů bývalého družstva o zastavení výmazu družstva a za opětný zápis firmy družstva do společenstevního rejstříku a za výmaz likvidace firmy i likvidátorů. **Důvody:** Likvidace a skončení likvidace bylo řádně svolanou valnou hromadou družstva usneseno a schváleno a nemůže býti měněno pouhým jednostranným prohlášením jednotlivých bývalých členů družstva, nesouhlasících s usnesením o likvidaci družstva a o jeho výmazu, ani usnesením pozdější mimořádné valné hromady, která ani způsobem předepsaným stanovami nebyla řádně svolána. **Rekursní soud** napadené usnesení potvrdil. **Důvody:** Ke správným, stavu věci i zákonu vyhovujícím důvodům napadeného usnesení dodává se jen ještě toto. Co se týče otázky, zda jsou zaplacený daně družstvem dluhované, jest dodatečným šetřením, zejména přípisem berního úřadu zjištěno, že družstvo má veškeré daně včetně do roku 1928 zcela zaplacené, čímž jest splněn předpoklad pro navržený výmaz společenstva a pro skončení likvidace. Družstvo ostatně vykážalo návrhem ze dne 9. března 1928, že se valná hromada ze dne 28. října 1927 usnesla na výmazu družstva a že likvidátorům bylo uděleno absolutorium a předložilo o provedené likvidaci konečnou likvidační uzávěrku. Když takto soudu rejstříkovému prokázáno bylo skončení likvidace, nebylo důvodu odepříti žádaný výmaz družstva ze společenstevního rejstříku a právem tudíž prvý soud povolil výmaz družstva z rejstříku. Důsledkem toho však právem zamítl rejstříkový soud žádost stěžovatelů za opětný zápis firmy, o niž jde, to tím spíše, ano vstoupení družstva do likvidace znamená tolik, že družstvo bylo zrušeno podle § 36 zákona ze dne